

Dorpscanon van Folsgeare

“Kees van de bakker”

© Foto: Friese koerier, april 1956

“Kees van de bakker”

Dit is een verhaal uit de Friese koerier van april 1956. Het verhaal gaat over “Kees van de bakker”. Kees heet eigenlijk Cornelis Livius Nauta naar zijn opa die van 1855 tot bijna 1885 onderwijzer in Folsgeare was.

Kees is geboren in Folsgeare op 28 januari 1887. Zijn ouders zijn Feike Cornelis Nauta en Japke Jans Twijnstra, allebei ook geboren in Folsgeare. Ze hebben in het dorp een bakkerij (nu Tsjærddyk 30).

Kees is in het verhaal negen of tien jaar oud, het verhaal speelt zich dus af rond 1897.

Hoewel Kees in 1956 reeds een goede zeventiger is, schitteren zijn ogen nog bij de herinnering aan het onderstaande verhaal. De reis met de honden voor het wagentje met de waterton in het dorpje Folsgeare, nu zo’n zestig jaar geleden, vergeet “Kees van de bakker” werkelijk waar nooit weer.

Het is vreemd, maar sommige voorvallen blijven in je herinnering hangen en die raak je dan je hele leven lang niet meer kwijt. Van tevoren weet je nooit welke dat precies zullen zijn, want soms overkomt je iets en dan zeg je spontaan: “dat vergeet ik nooiit weer” en dan blijkt later dat het hele geval letterlijk nooit ook maar de kleinste kans krijgt om weer boven te komen drijven. Het zijn heel vaak niet eens de bijzondere grote en ingrijpende dingen die heel lang levend en fris blijven en bij voorkomende gelegenheden weer tot in de kleinste details worden

Dorpscanon van Folsgeare

“Kees van de bakker”

verteld. Het is wel zeker, dat de oude baas die Kees inmiddels is, wel veel meer dingen in zijn loopbaan heeft beleefd die de moeite van het vertellen waard zijn. Maar dit jeugdverhaal spant bij hem toch wel de kroon.

Kees zijn verhaal:

Vader had in het dorp, er stonden misschien zo'n dertig huizen, een bakkerij. Zoals die daar aan het einde van het dorpje stond, ik zie het nog voor mij, zo begint hij te vertellen. Waterleiding was er in die tijd nog niet, want ik was hoogstens negen of tien jaar. Bij het huis stond een regenwaterton die moeder voor de huishouding gebruikte. Maar als vader roggebrood ging bakken, dan moest er water bij de pomp aan het andere eind van het dorp gehaald worden. Op een dag, ik weet het nog precies, was vader niet thuis. Hoe ik het in mijn hoofd kreeg, weet ik niet meer, maar ik had ineens zin om met het platte wagentje te gaan rijden, te meer omdat ik wel kans zag er onze honden voor te spannen.

De dierenbescherming houdt niet van honden voor de kar, maar in mijn tijd was dat nog wel de gewoonte. Eerlijk gezegd behoefde je maar een greep naar de zelen te doen of ze sprongen reeds tegen je op, zo graag wilden ze ingespannen worden. Ze vonden het echt fijn! Een echt plezierritje wilde ik er niet van maken. Ineens bedacht ik mij, dat ik mij wel verdienstelijk kon maken, door er de grote honington op te zetten en die vol met water te halen. Om dit mogelijk te maken, nam ik een emmertje mee, want in zo'n vat kon wel 180 liter.

Het ging allemaal heel best, maar op de terugweg, bij het grote huis dat “de Tempel” genoemd werd en waar vier gezinnen in woonden, ging er iets mis. Om dit goed te kunnen begrijpen moet u weten, dat er aan de voorzijde twee deuren naast elkaar waren. Dat waren van die deuren met een onder- en boven deur, waarvan de bovendeur gewoonlijk openstond. Ze waren groen geschilderd en er zat zo'n grote ring aan om de klink op te tillen.

Er woonden toen naast elkaar twee weduwen, “âlde Jetsje”, die twee zonen had (drinkebroers) en “âlde Aaltsje”. Om die “âlde Aaltsje” ging het in dit geval, want toen ik met de grote gevulde ton dicht bij haar deur was, kwam uit het steegje naast het huis juist haar kat aangewandeld. Toen die ons in de gaten kreeg, nam zij een sprong over de onderdeur heen, maar op hetzelfde moment begonnen de honden als razenden te blaffen en te rennen. Eén van de wielen kwam in de goot naast het smalle straatje en daar klepperde de ton ondersteboven tegen de onderdeur, die door het geweld opensprong en de vloedgolf doorliet. Niet alleen het kleine gangetje, maar ook de huiskamer leek wel een wilde zee.

Dorpscanon van Folsgeare

“Kees van de bakker”

foto: Uitgeverij van der Meulen, Sneek

Links de smederij, rechts: “de Tempel” met het gootje ervoor waar een wiel van het wagentje in kwam.

Hoe ik geschrokken ben, kunt u zich niet indenken. De ton heb ik laten liggen en ik ben er met de honden en het wagentje als een haas vandoor gegaan naar huis. Hoe klein het dorp ook was, dáár wisten ze nog van niets. In een moment had ik de honden weer uitgespannen en stilletjes sloop ik naar mijn bed op de zolder. Het was weliswaar nog vroeg in de middag, doch het duurde niet lang of ik viel in slaap. En, sliep door tot de volgende morgen. Wat ik op dat moment niet wist, doch toen wel gewaar werd, was dat wat er gebeurd was als een lopend vuurtje door het dorp was gegaan. “Alde Aaltsje” had er geen doekjes om gewonden en had overal uitgekreten wat die ‘smorrige’ jongen, die “Kees van de bakker” gedaan had.

Natuurlijk hadden mijn ouders het ook gehoord en die hebben mij overal gezocht totdat zij tenslotte, tegen beter weten in, op mijn bed waren gaan kijken en mij daar slapende hadden gevonden en hadden laten slapen. Vader wilde het niet hebben dat ik gewekt werd, want die had wel gevoel voor humor. Maar moeder

Dorpscanon van Folsgeare

“Kees van de bakker”

was niet zo gemakkelijk en die ochtend heeft er voor mij wat gezwaaid. Dat was niet mals ...

“Kees van de bakker” is gelukkig niet in het kattenkwaad uithalen blijven steken, want toen wij (van de Friese Koerier) wilden opstappen, viel ons oog op de vioolkist naast de piano. “Wie speelt er hier nog viool?”, vroegen wij hem. Bescheiden zei hij: “Ik, maar ik ben niet echt helemaal een musicus geworden, hoewel ik veel van muziek houd. Wel heb ik er plezier mee beleefd en mijn grootste triomf is wel geweest, dat ik als directeur van ons strijkorkest, nu dertig jaar geleden, daarmee in Joure de eerste prijs heb behaald”.

“Kees van de bakker” of Cornelis Livius Nauta, trouwt in 1918 met Minke Smits. Hij is dan monteur en woont in Sneek. Cornelis is 8 juli 1963 overleden, zijn vrouw Minke overlijdt 23 januari 1987 op 97 jarige leeftijd.

Weduwe Aaltsje uit het verhaal zal waarschijnlijk Aaltsje Paradieske zijn. Aaltsje was getrouwd met Pieter Annes Kampstra die arbeider was en in 1876 is overleden.

De waterpomp waar Kees heen ging om het vat te vullen, zou de oude waterput van de pastorie kunnen zijn geweest. De pastorie op het ‘tsjerkepôltsje’ is begin 1700 afgebroken, maar waarschijnlijk is de put nog lang in gebruik gebleven.

Colofon

Tekst: Atse Bruin

Bewerking: Wytske Heida

Foto's: Friese Koerier, uitgeverij van der Meulen, Sneek

Disclaimer: Voor alle foto's geldt, dat er zorgvuldig is uitgezocht wie de eigenaar is en is toestemming gevraagd en gekregen voor gebruik in dit venster. Vensters over personen zijn geplaatst na feedback met betrokkenen. Mocht er desondanks iets niet correct zijn, gelieve de redactie te informeren.